

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Природничо-географічний факультет
Мелітопольський відділ Українського географічного товариства
Науково-дослідна лабораторія рекреаційної географії та туризму
Лабораторія дослідження історії Південної України

**«НАУКОВЕ СЬОГОДЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ
НАУКИ»**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Запоріжжя, 17 листопада 2023 р)*

Запоріжжя-Мелітополь - 2023

УДК 502+338+379.85+55+91+93+94+811+327

Н 34

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол №6 від 08.12.2023 року)*

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукове сьогодні: перспективи розвитку регіональної науки» (м. Запоріжжя, 17 листопада 2023 р.) / Уклад.: Л.І. Полякова, В.В. Цибульська, О.В. Непша, І.А. Донець. Запоріжжя-Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2023. 459 с.

В збірнику представлені матеріали доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукове сьогодні: перспективи розвитку регіональної науки», яка проходила в режимі онлайн 17 листопада 2023 року. На конференції обговорювалися сучасні наукові дослідження у галузі права, історії, географії та туризму, а також фізичної культури, спорту та здоров'я людини

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за наукову добросовісність, стилістику та орфографію, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

Нечет В.В., Дьячкова А.В. <i>Фізичні властивості чорноземних ґрунтів території Запорізької області</i>	122
Опашко Г.І. <i>Функціональне зонування території національного природного парку «Приазовський»</i>	125
Отченашенко Д.В., Цапенко М.О. <i>Неметалеві корисні копалини Запорізької області</i>	128
Прохорова Л.А., Тоцька Д.В. <i>Солотвинське родовище кам'яної солі з точки зору геолого-геоморфологічної та соціально-історичної особливостей формування соляних промислів Карпат</i>	132
Сапога Л.М. <i>Проектна діяльність на уроці географії</i>	137
Сидоренко Т.В. <i>Проектні технології в курсі шкільної географічної освіти</i>	142
Сурядна Н.М. <i>Біогеографічні наслідки впливу каховської катастрофи на фауну півдня України</i>	146
Циганок К.В. <i>Сонячна енергетика як перспективна галузь електроенергетики України</i>	151
Щукіна М.О., Луковецька Т.О., Фурса В.О. <i>Соціальна інтеграція внутрішньо переміщених осіб</i>	153

РОЗДІЛ 2. ТУРИЗМ ТА КРАЄЗНАВСТВО

Альтгайм Л.Б., Озеруга О.М. <i>Історичні та економічні передумови формування екскурсійного потенціалу міста Вараи Рівненської області</i>	157
Альтгайм Л.Б., Падух В.І. <i>Передумови та особливості діяльності санаторно-курортних закладів Івано-Франківської області</i>	161
Арсененко І.А., Арабаджи О.С., Донець І.А., Донченко Л.М. <i>Природна та культурна спадщина як важливий туристичний ресурс</i>	165
Арсененко І.А., Донець І.А., Донченко Л.М., Суворова О.В. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку ринку туристичних послуг в Україні</i>	169
Арсененко І.А., Донець І.А., Левада О.М., Малахова О.В. <i>Заклади культури та мистецтва як складова формування креативних індустрій, сфери</i>	173

5. Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження середньострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2024 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2021 р. №1364-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.09.2023)

РОЗДІЛ 2. ТУРИЗМ ТА КРАЄЗНАВСТВО

ІСТОРИЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСТА ВАРАШ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

к. геогр. н., доцент Альтгайм Л.Б.

магістрантка Озеруга О.М.

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

Вараш – місто у Рівненській області, центр Вараського району і Вараської міської громади. Місто розташоване у північній течії річки Стир, однойменний зупинний пункт залізниці – за 7 км від залізничної станції Рафалівка на лінії Ковель-Сарни, за 156 км від Рівного. Місто-супутник Рівненської атомної електростанції. Раніше називалося на честь радянського розвідника, співробітника НКВС, Героя Радянського Союзу М. І. Кузнецова – Кузнецівськ.

Про село Вараш збереглося дуже мало історичних згадок, а якщо і збереглось що-небудь, то це невеличкі крупинки, із яких можна змалювати історію села Вараш.

Територія, на якій знаходилось село Вараш, входила до складу Київської Русі аж до її розпаду. Із XII століття – складова частина Галицько-Волинського князівства, яке проіснувало до 1340 року. Татаро-монгольська орда не досягла Полісся, яке своїми хащами і болотами відлякувало ординців. Із занепадом Галицько-Волинського князівства Волинь і Полісся із 1340 року стало частиною великого князівства Литовського. Із 1442 року село – власність князів Чарторийських.

За Люблінською унією 1569 року Волинь і Полісся стали головним об'єктом експансії польських феодалів. Відбувається закріпачення, ополячення, окатоличення

населення. Та вперті поліщуки зберегли вірність своїй мові, культурі, традиціям і обрядам. І у 1774 році за меценатства князів Чарторийських у с.Вараш будується церква Архистратига Михаїла.

17 вересня 1939 року прийшла у село радянська влада. На той час вже багато людей жило на хуторах і нова влада не зупиняла їх потік у далекі і близькі урочища. За даними Погосподарських книг №1 та №2 за 1947-1949 роки до Варашської сільської ради крім села Вараш входило ще п'ять хуторів: Остинець, Дебра, Приборовок, Бабки та Залипоче. Село із хуторами налічувало 195 дворів де проживало 897 осіб населення. Перший голова сільської ради - Пашко Олександр Максимович.

25 травня 1973 року міністром енергетики і електрифікації Петром Непорожнім закладено будівництво атомної електростанції. Разом із електростанцією зростало і розвивалось місто енергетиків.

При формуванні назви селища будівельників атомної станції не враховували думку ні мешканців села, ні самих будівельників. В Указі Президії Верховної Ради Української РСР від 15 березня 1977 р. № 1826-IX «Про присвоєння найменування новозбудованому населеному пункту Володимирецького району Ровенської області» говориться: « Задовольнити клопотання обласних партійних і радянських органів з метою увічнення пам'яті Героя Радянського Союзу партизана-розвідника Миколи Івановича Кузнецова присвоїти новозбудованому населеному пункту Володимирецького району найменування – селище Кузнецовськ» [2].

І це місто поглинуло село... У рішенні виконавчого комітету тодішньої Ровенської обласної ради депутатів трудящих від 21 березня 1977 року №109 читаємо: «Село Вараш, в районі якого ведеться будівництво нового населеного пункту, включити в межі селища Кузнецовськ, виключивши його з облікових даних.» Із попередніх даних видно, що будівництво починалося не на пустому місці, споконвіку тут жили селяни, які у піснях, вишиванках, ремеслах, побуті, хліборобстві зберігали традиції поліського краю. Будівництво міста атомників розпочиналось на околиці села, а отже, перейменовувати населений пункт не було потреби. Так як вчинили, наприклад, на Хмельниччині залишивши автентичну назву Нетішин місту атомників.

Міста не ростуть на пустому місці. Кожне місто колись було селом, а кожне село, у свою чергу, починалося із 2-3 хат. Для переростання села у місто завжди повинен бути якийсь поштовх. Будівництво атомної станції стало таким поштовхом для села Вараш. Селище атомників розпочало своє будівництво на околиці мальовничого поліського села, яке притулилося до звивистого берега річки Стир. Зносились дерев'яні хати, а на їх місці будувались багатоповерхівки. Багато хто із старожилів Вараша може сказати, що ось на цьому місці була моя хата, тепер залишилися лише дерева [1].

Походження назви села Вараш і його значення невідоме. Професор О.Цинкаловський у своїй праці «Стара Волинь і Волинське полісся» на відміну від інших назв сіл і міст Волині на слові «Вараж» написав, напевно із-за відсутності першоджерел, лише таке речення: « Вараж, або Варащ, або ж Гвараж село Луцького повіту». Є одна версія, яка має право на існування. Як пише В.Рожко, архівіст-дослідник із Луцька, у цих місцях часто бував князь Мономах. Київські князі дбали про охорону водних шляхів, що сполучали Поліську землю із Києвом. Прип'ять із притокою Стиром стали стратегічною магістраллю для походів київських князів на Польщу та Литву, а також використовувались збирачами данини для князя. Тому на берегах річок стояли військові загоны – залогы. На місці, де була залогя із варягів, найманих воїнів із Скандинавії, могло утворитись поселення, а потім село, або вже існуюче поселення, через присутність варягів, отримало назву Варяг – Вараж – Вараш. Остання версія заслуговує на глибоке дослідження [4].

Кожна географічна назва – пам'ятка історії та культури. Донедавна до неї відносилось і назва села Вараш. Бездумні злочинці від комуністичної ідеології не задумуючись стерли із облікових даних давню назву «Вараш» замінивши її на чужу, штучну «Кузнецовськ».

Великою втратою для історії є те, що ставши містом над Стиром, перлиною Українського Полісся, село втратило свою милозвучну, поетичну і загадкову назву, яка своїм віковим корінням проросла у давнє минуле.

У зв'язку із прийняттям закону України про декомунізацію постало питання перейменування назви міста. Дехто висловлювався за те, щоб залишити назву

Кузнецовськ надавши їй нового змісту. Та місто носило назву провокатора Кузнецова, на руках якого кров тисяч розстріляних заручників після вчинених ним злочинів. 19 травня 2016 року депутатами Верховної Ради України прийнято постанову про перейменування окремих населених пунктів та районів, зокрема Кузнецовська.

На сьогодні місту 581 рік, тому, що перша писемна згадка про Вараш датується 1442 роком.

Рівненська атомна електростанція (РАЕС) – перша в Україні атомна електростанція із енергетичним водо-водяним реактором типу ВВЕР-440 (В-213). Розташована біля міста Вараш, є відокремленим підрозділом ДП «НАЕК «Енергоатом». Рівненська АЕС розташована на західному Поліссі, біля річки Стир.

Відлік своєї історії станція веде із 1971 року, коли почалося проектування Західно-Української АЕС, яку пізніше перейменували у Рівненську АЕС.

Будівництво станції почалося у 1973 році. Два перших енергоблоки із реакторами ВВЕР-440 уведені в експлуатацію у 1980-1981 роках, а 3-й енергоблок – мільйонник – у 1986 році.

На початку 1989 року на Рівненській АЕС працювала комісія МАГАТЕ. У її склад входили провідні фахівці Японії, США, Канади, Франції, Німеччини, Фінляндії й інших країн світу. Закордонні експерти й спостерігачі високо оцінили рівень безпеки станції. Європейський Союз обрав Рівненську станцію базовою для виконання багатьох міжнародних проектів.

До війни Вараш динамічно розвивався, спостерігався постійний приріст населення. Окрім Рівненської АЕС у місті виникло багато нових підприємств, які працювали у деревообробній, легкій та харчовій галузях.

Під час масованого ракетного обстрілу України 15 листопада 2022 року АЕС втратила зв'язок з однією з ліній електропередач 750 кВ. Довелось знизити потужність станції, один з чотирьох блоків був автоматично відключений.

Заслуговує на увагу міський герб Вараша. Він один із небагатьох у світі, де зображено атомну електростанцію [3].

Список використаних джерел

1. Вараш... Місто над Стиром. URL: <https://varash-rada.gov.ua/misto/istoriya/19-istoriya-mista> (дата звернення: 23.09.2023)
2. Місто, збудоване з нуля. URL: <https://find-way.com.ua/oblast/rivnenska/varash-kuznetsovsk> (дата звернення: 23.09.2023)
3. Сайт міста Вараш. URL: <https://mistaua.com/> (дата звернення: 21.09.2023)
4. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся. Краєзнавчий словник – від найдавніших часів до 1914 року. Т. 1. Вінніпег: Товариство «Волинь», 1984. 610 с.

ПЕРЕДУМОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

к. геогр. н., доцент Альтгайм Л.Б.

магістрантка Падух В.І.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

В Івано-Франківській області значне місце у використанні природно-ресурсного потенціалу належить санаторно-курортному лікуванню. Поряд із природними у регіоні велике значення мають історико-культурні рекреаційні ресурси: історичні, історично-архітектурні пам'ятки, визначні місця, традиційні народні промисли і ремесла, пам'ятки народної творчості. Тут є багато старовинних церков та інших культових споруд. Все це також сприяє розвитку рекреації та оздоровчого туризму. У Яремчі, Ворохті, Косові та інших пунктах функціонують кліматолікувальні санаторії.

В області туристів приваблюють Українські Карпати із їх сприятливими природними умовами і багатими лікувальними ресурсами, тому цей регіон відноситься до найбільш перспективних рекреаційних районів України. Тут можна виділити дві основні групи природних рекреаційних ресурсів: санаторно-курортного лікування (або лікувальні); туризму і активного відпочинку.

Наукове видання

Наукове сьогодні: стан та перспективи регіональних досліджень: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 17 листопада 2023 р.)

Редакційна колегія:

Полякова Лариса Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, декан природничо-географічного факультету.

Цибульська Вікторія Вікторівна – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту, заступник декана природничо-географічного факультету з науково-дослідної роботи та міжнародного співробітництва

Непша Олександр Вікторович – старший викладач кафедри географії та туризму, заступник декана природничо-географічного факультету з організаційно-виховної роботи, питань практик і працевлаштування.

Донець Ірина Анатоліївна – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та туризму.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Запорізька область, Україна, 69000.
rectorat@mdpu.org.ua тел.(096) 21-61-372